

ตอนที่ ๑๒

พระบาตีแสดงกฎแห่งกรรม

- กมมัม สตุเต วิภชติ ยทิต์ หีนปฺปณิตตาย.
กรรมย่อมจำแนกสัตว์ คือให้ทราบและประณิต.
(ม. อุ. ๑๔/๓๘๕/๕๙๖)
- ยงฺกิญจิ สติถัม กมมัม น ตัม โหติ มหปฺพลัม.
การงานอะไร ๆ ที่ย่อหย่อน ย่อมไม่มีผลมาก.
(นัย. สัม. ส. ๑๕/๖๘/๒๓๙)
- सानิ กมฺมานิ นยฺนติ ทฺตุคฺคตี.
กรรมของตนเอง ย่อมนำไปสู่ทุกคติ.
(ขุ. ธ. ๒๕/๔๗/๒๘)
- สุกฺรํ สาธุณา สาธุ.
ความดีอันคนดีทำง่าย.
(วิ. จุล. ๗/๑๙๕/๓๘๘ ขุ. อุ. ๒๕/๑๖๗/๑๒๔)
- สาธุ ปาเปน ทฺตุกฺกรํ.
กรรมดีอันคนชั่วทำยาก.

(วิ. จุล. ๗/๑๙๕/๓๘๘ ขุ. อุ. ๒๕/๑๖๗/๑๒๔)

๖. อกตํ ทุกุกฺกํ เสยฺโย.

กรรมชั่วไม่ทำเสียเลยดีกว่า.

(สํ. ส. ๑๕/๖๘/๒๓๙ ขุ. ๕. ๒๕/๕๖/๓๒)

๗. ปจฺจมา ตปฺปติ ทุกุกฺกํ.

ความชั่วย่อมนิพพานในภายหลัง.

(สํ. ส. ๑๕/๖๘/๒๓๙ ขุ. ๕. ๒๕/๕๖/๓๒)

๘. กตญฺจ สุกตํ เสยฺโย.

ความดี ทำนั้นแล ดีกว่า.

(สํ. ส. ๑๕/๖๘/๒๓๙ ขุ. ๕. ๒๕/๕๖/๓๒)

๙. น ตํ กมฺมํ กตํ สาธุ ยํ กตฺวา อนุตปฺปติ.

ทำกรรมใดแล้วร้อนใจภายหลัง กรรมที่ทำแล้ว
นั้นไม่ดี.

(สํ. ส. ๑๕/๘๑/๒๘๑ ขุ. ๕. ๒๕/๒๓/๑๕)

๑๐. ตญฺจ กมฺมํ กตํ สาธุ ยํ กตฺวา นานุตปฺปติ.

ทำกรรมใดแล้วไม่ร้อนใจภายหลัง กรรมที่ทำ
แล้วนั้นแลเป็นการกระทำที่ดี.

(สํ. ส. ๑๕/๘๑/๒๘๑ ขุ. ๕. ๒๕/๒๓/๑๕)

๑๑. สุกฺราณี อสากฺขุนิ อตฺตโน อหิตานิ จ.

การที่ไม่ดีและไม่เป็นประโยชน์แก่ตน คน
ชั่วทำได้ง่าย.

(ขุ. ฐ. ๒๕/๓๗/๒๒)

๑๒. ยัม เว หิตญจ สาธญจ ตัม เว ปรมทุกุกรั.
การใดแลเป็นประโยชน์ด้วย ดีด้วย การนั้นแล
ทำได้ยากยิ่ง.

(ขุ. ฐ. ๒๕/๓๗/๒๒)

๑๓. น หิ ตัม สุลภัม โหติ สุขัม ทุกุกฏการินา.
สุขไม่เป็นผลอันคนทำความชั่วจะได้ง่ายเลย.

(สํ. ส. ๑๕/๑๐๔/๓๓๖)

๑๔. กลุยานการี กลุยานัม ปาปการี จ ปาปกัม.
ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว.

(สํ. ส. ๑๕/๓๓๓/๕๐๓ ขุ. ชา. ทุก. ๒๗/๘๔/
๒๙๔)

๑๕. กมฺมุนา วตฺตตี โลโก.
สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม.

(ม. ม. ๑๓/๖๔๘/๗๐๗ ขุ. สุ. ๒๕/๔๕๗/๓๘๒)

๑๖. นิสมมม กรณัม เสยฺโย.

ใคร่ครวญก่อนแล้วจึงทำ ดีกว่า.

(ว. ว. =สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยา
วชิรญาณวโรรส)

๑๗. กตสฺส นตฺถิ ปฏิการัม.

สิ่งที่ทำแล้ว ทำคืนไม่ได้.

(ส. ส. =สมเด็จพระสังฆราช สา)

๑๘. ปฏิกัจเจว ตํ กยิรา ยํ ชญเฐา หิตมตฺตโน.
รู้ว่าการใดเป็นประโยชน์แก่ตน พึงรีบทำการ
นั้นเสีย.

(ส. ส. ๑๕/๘๑/๒๘๑)

๑๙. กยิรา เจ กยิราเถนํ.

ถ้าจะทำ ก็พึงทำการนั้น (จริง ๆ).

(ส. ส. ๑๕/๖๗/๒๓๙ ขุ. ๕. ๒๕/๕๖/๓๒)

๒๐. กเรยฺย วากุญฺ อนุกมฺปกานํ.

ควรทำตามถ้อยคำของผู้เฝ้าดู.

(ขุ. ชา. ทสก. ๒๗/๒๗๒/๒๓๒๖)

๒๑. กาลานุรูปํ ฐํ นิยุญฺเช.

พึงประกอบธุระให้เหมาะแก่กาลเสีย.

(ว. ว. =สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยา
วชิรญาณวโรรส)

๒๒. รกฺขะยฺย อตฺตโน สารุํ ลวณํ โลณตํ ยถา.

พึงรักษาความดีของตนไว้ ดังเกสรรักษาความ
เค็ม.

(ส. ส. สมเด็จพระสังฆราช สา)

๒๓. กิจฺจานุกุพฺพสฺส กเรยฺย กิจฺจํ.

พึงทำกิจแก่ผู้ช่วยทำกิจ.

(ขุ. ชา. ทสก. ๒๗/๘๔/๒๙๕)

๒๔. นานตถกามสฺส กเรยฺย อตฺถํ.

ไม่พึงทำประโยชน์แก่ผู้มุ่งความพินาศ.

(ขุ. ชา. ทสก. ๒๗/๘๔/๒๙๕)

๒๕. มา จ สาวชฺชมาคมา.

อย่ามาถึงกรรมอันมีโทษเลย

(ส. จ. = สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ จิม)

๒๖. อติสํติ อติอุณฺหํ อติสายมิทํ อหุ

อิติ วิสสุทฺถกมฺมนฺเต อตฺถา อจฺเจนฺติ มาณเว.

ประโยชน์ทั้งหลายย่อมล่องเลยคนผู้ทอดทิ้งการงาน
ด้วยอ้างว่า หนาวนัก ร้อนนัก เย็นเสียแล้ว.

(พุทธ) (ที. ปาฐ. ๑๑/๑๙๙/๑๘๕)

๒๗. อถ ปาปานิ กมฺมานิ กรํ พาโล น พุชฺฌติ

เสหิ กมฺเมหิ ทุมฺเมโธ อคฺคิทฺทฺโธว ตปฺปติ

เมื่อคนโง่มีปัญญาทรม ทำกรรมชั่วอยู่ก็ไม่รู้สีก เขา
เดือดร้อนเพราะกรรมของตน เหมือนถูกไฟไหม้.

(พุทธ) (ขุ. ธ. ๒๕/๓๓/๒๐)

๒๘. ยาหิสํ วปเต พิชํ ตาหิสํ ลภเต ผลํ

กฺลฺยาณการี กฺลฺยาณํ ปาปการี จ ปาปกํ.

บุคคลหว่านพืชเช่นใด ย่อมได้ผลเช่นนั้น ผู้
ทำกรรมดีย่อมได้ผลดี ผู้ทำกรรมชั่ว ย่อมได้ผลชั่ว.

(พุทธ)

(สํ. ส. ๑๕/๓๓๓/๕๐๓)

๒๙. โย ปุพฺเพ กตกลฺยาโณ กตตฺโถ นาวพฺชฺชติ
 อตฺถา ตสฺส ปลฺลชฺชนฺติ เย โหนฺติ อภิปตฺติตา.
 ผู้ใด อันผู้อื่นทำความดี ทำประโยชน์ให้ในกาลก่อน
 แต่ไม่รู้สีก (คุณของเขา) ประโยชน์ที่ผู้นั้นปรารถนาย่อม
 จิบหาย.

(ทพฺหมมโพธิสตุต) (ขุ. ชา. สตุตก. ๒๗/

๒๒๘/๑๐๖๙)

๓๐. โย ปุพฺเพ กตกลฺยาโณ กตตฺโถ มนุพฺชฺชติ
 อตฺถา ตสฺส ปวทฺตฺชนฺติ เย โหนฺติ อภิปตฺติตา.
 ผู้ใด อันผู้อื่นทำความดี ทำประโยชน์ให้ในกาลก่อน
 ย่อมสำนึก (คุณของเขา) ได้ ประโยชน์ที่ผู้นั้นปรารถนา
 ย่อมเจริญ.

(ทพฺหมมโพธิสตุต) (ขุ. ชา. สตุตก. ๒๗/

๒๒๘/๑๐๗๐)

๓๑. โย ปุพฺเพ กรณียานิ ปจฺฉา โส กาทุมิจฺฉติ
 วรฺณกฏฺฐํ ภณฺโชนฺติ ส ปจฺฉา อนุตฺตปฺปติ.
 ผู้ใด ปรารถนาทำกิจที่ควรทำก่อน ในภายหลัง ผู้
 นั้นย่อมเดือดร้อนในภายหลัง ดุจมานพ (ผู้ประมาทแล้ว
 รีบ) หักไม้กุ่มฉะนั้น.

(โพธิสตุต)

(ขุ. ชา. เอก. ๒๗/๒๓/๗๑)

๓๒. สเจ ปุพฺเพ กตเหตุ สุขทุกฺขํ นิคจฺจติ

ไปราณกํ กตํ ปาปํ ตเมโส มุญฺจเต อิญํ.

ถ้าประสบสุขทุกข์เพราะบุญบาปที่ทำไว้ก่อนเป็นเหตุ
ชื่อว่าเปลี่ยนบาปเก่าที่ทำไว้ ดุจเปลี่ยนหนึ่งจะนั้น.

(โพธิสตุต) (ขุ. ชา. ปญญาส. ๒๘/๒๕/๕๙)

๓๓. สุขกามานิ ภูตานิ โย ทณฺฑเทน วิหีสติ

อตฺตโน สุขเมสาโน เปจฺจ โส น ลภเต สุขํ.

สัตว์ทั้งหลายย่อมต้องการความสุข ผู้ใดแสวงหาสุข
เพื่อตน เบียดเบียนเขาด้วยอาชญา ผู้นั้นตายไปแล้ว ย่อม
ไม่ได้สุข.

(พุทฺธ)

(ขุ. ธ. ๒๕/๓๒/๒๐)

๓๔. สุขกามานิ ภูตานิ โย ทณฺฑเทน น วิหีสติ

อตฺตโน สุขเมสาโนเปจฺจ โส ลภเต สุขํ.

สัตว์ทั้งหลายย่อมต้องการความสุข ผู้ใดแสวงหาสุข
เพื่อตน ไม่เบียดเบียนเขาด้วยอาชญา ผู้นั้นตายไปแล้ว
ย่อมได้สุข.

(พุทฺธ)

(ขุ. ธ. ๒๕/๓๒/๒๐)

๓๕. อฏฺฐาตา กมฺมธะเยยสุ อปฺปมตฺโต วิจกฺขโณ

สุสํวิหิตกมฺมนฺโต ส ราชวสตี วเส.

ผู้หมั่นในการทำงาน ไม่ประมาท มีปัญญาเห็นประจักษ์
จัดการงานได้เรียบร้อย, เขาพึงอยู่ในวงราชการได้.

(พุทฺธ)

(ขุ. ชา. มหา. ๒๘/๓๓๙/๙๖๙)

๓๖. ปาปญฺเจ ปุริโส กยิรา น นํ กยิรา ปุณฺณปุณฺ
 น ตมฺหิ จนฺทํ กยิราถ ทุกฺโข ปาปสฺส อจฺจุโย.
 ถ้าคนพึงทำบาป ไม่ควรทำบาปนั้นบ่อย ๆ ไม่ควร
 ทำความพอใจในบาปนั้น เพราะการสั่งสมบาป ย่อมนำ
 ทุกข์มาให้.

(พุทฺธ)

(ขุ. ๕. ๒๔/๓๐/๑๙)

๓๗. โย ปุพฺเพ กตกลฺยาณํ กตตฺถ นาวพฺชฺชติ
 ปจฺจํ กิจฺเจ สมฺปฺปนฺเน กตตารํ นาทิจฺจติ.
 ผู้ใด อันผู้อื่นทำความดีทำประโยชน์ให้ในกาลก่อน
 แต่ไม่รู้สีก (คุณของเขา) เมื่อกิจเกิดขึ้นภายหลัง ผู้นั้น
 ย่อมไม่ได้ผู้ช่วยทำกิจ.

(โพธิสตุต) (ขุ. ชา. เอก. ๒๗/๒๙/๙๐)

๓๘. สพฺเพ ตสฺสํ ทณฺทสฺส สพฺเพ ภายนฺติ มจฺจุโน
 อตฺตํ อูปมํ กตฺวา น หนฺเยย น ฆาตये.
 สัตว์ทั้งปวง ย่อมหวาดต่ออาชญา ย่อมกลัวต่อ
 ความตาย บุคคลทำตนให้เป็นอุปมาแล้ว ไม่พึงฆ่าเอง ไม่
 พึงให้ผู้อื่นฆ่า (สัตว์อื่น).

(พุทฺธ)

(ขุ. ๕. ๒๔/๓๒/๒๐)

๓๙. ปาโปปิ ปสฺสติ ภทฺรํ ยาว ปาปํ น ปจฺจติ

ยทา จ ปจฺจติ ปาปํ อถ ปาปานิ ปสฺสติ.

คนชั่วเห็นกรรมชั่วว่าดี ตลอดเวลาที่กรรมชั่วยังไม่

ให้ผล แต่เมื่อใด กรรมชั่วให้ผล เมื่อนั้น เขาย่อมเห็นว่า
กรรมชั่วนั้นชั่วจริง ๆ.

(พุทธ)

(ขุ. ธ. ๒๕/๓๐/๑๙)

๔๐. ภโหฺรปิ ปสฺสตี ปาปํ ยาว ภทฺรํ น ปจฺจตี
ยทา จ ปจฺจตี ภทฺรํ อถ ภทฺรานิ ปสฺสตี.

แม้คนดีย่อมเห็นกรรมดีว่าไม่ดี ตลอดเวลาที่กรรม
ดียังไม่ให้ผล แต่เมื่อใด กรรมดีให้ผล เมื่อนั้น เขาย่อม
เห็นว่ากรรมดีนั้นดีจริง ๆ.

(พุทธ)

(ขุ. ธ. ๒๕/๓๑/๑๙)

ปทานุกรม

ก

กัตตตากกรรม	๓๑, ๓๙-๔๐
กฎแห่งกรรม ๖ อย่าง	๔๐, ๘๖-๘๗
กรรมฐาน	๑๑๔
กรรมภาพ	๑๓๑-๑๓๔
กรรมนิमित	๗๑
กรรมนิยาม	๑๓๕
กรรมวาที	๕๕
กรรม	๑-๒, ๔๖, ๗๑, ๗๗
กัมมสัทธา	๑๔๐
กัมมัสสกตาสัทธา	๑๔๐-๑๔๑
กายกรรม	๘๘
กายทวาร	๙๐
กายทุจริต	๘๙, ๙๐, ๙๘, ๑๐๐
กายสุจริต	๙๙, ๑๐๐
กาล	๔๗
กาลสมบัติ	๔๘
กาลวิบัติ	๔๙
กาเมสุมิจฉาจาร	๘๙, ๙๐, ๙๒
กำเนิด ๔	๘๕-๘๖

ค

คติ	๔๗, ๔๘
คตินิมิต	๗๑-๘๔
คติวิบัติ	๔๘
คติสมบัติ	๔๘
ครุกรรม	๓๑-๓๔

จ

จิตตนิยาม	๑๓๕, ๑๓๖
จาณะ	๑๑๐-๑๑๑

ช

ชนกกรรม	๒๖, ๔๖
ชวนจิต	๑๙

ต

ตถาคตโพธิสัตว์	๑๔๐
ไตรวัฏ	๑๒๖, ๑๒๗, ๑๓๐

ท

ทวิชะ	๘๕
ทานมัย	๑๐๗, ๑๐๙
ทิฏฐุธรรมเวทนียกรรม	๑๘, ๒๕
ทิฏฐิ ๓	๙๕
ทิฏฐุชุกัมม	๑๒๓

ทุกติ	๓๕, ๔๐
ทำไมจึงปวดหัวเวลานั่งสมาธิ	๑๔
ทำไมจึงเกิดมามีวาสนาน้อย	๙
ทำไมจึงเกิดมามีโรคมาก	๙
ทำไมจึงเกิดมายากจน	๑๐
ทำไมจึงเกิดมารูปร่างไม่สวย	๙
ทำไมจึงเกิดมาสกุลต่ำ	๑๐
ทำไมจึงเกิดมาอายุสั้น	๙
ทำไมจึงเกิดมาโง่	๑๐

ธ

ธรรมนิยาม	๑๓๕, ๑๓๖-๑๓๗
ธัมมัสสวนมัย	๑๒๐-๑๒๑
ธัมมเทสนามัย	๑๒๑-๑๒๒

น

นัตถิกทิกฏฐิ	๙๕-๙๖, ๑๔๑
นิติกัณทสุตร (บางตอน)	๕๘
นียตมิจฉาทิกฏฐิ	๙๗
นิยาม ๕	๑๓๕

บ

บอกทาง	๓๖
--------	----

ป

ปฏิจจสมุปบาท (ปัจจุอาการ)	๑๒๗-๑๓๔
---------------------------	---------

ปฏิจจสมุปปັນนธรรม	๑๓๐, ๑๓๒
ปรทัตตูปชีวิเปรต	๑๑๘
ปัตตานุโมทนาภัย	๑๑๙-๑๒๐
ปัตติทานภัย	๑๑๖-๑๑๙
ปาณาติบาต	๘๙, ๙๑
ปิโยคะ	๔๗
ปิโยคิวัติ	๔๙
ปิโยคสมบัติ	๔๘

พ

พรหมลูกฟัก	๑๓๒
พหุกรรม (อาจิณณกรรม)	๓๑, ๓๘
พยาบาท	๘๙, ๙๑, ๙๔
พีชนิยาม	๑๓๖

ภ

ภพ	๑๓๒
ภาวนาภัย	๑๑๓-๑๑๔
ภุมิ ๓๑	๘๔-๘๕

ม

มรณาสันนวิถิ	๗๐, ๗๗, ๘๔
มิจฉาทิฏฐิ	๘๙, ๙๑, ๙๕-๙๖, ๙๗
มุสาวาทา	๙๒
มโนกรรม	๙๑
มโนทวาร	๙๐-๙๑

มโนหุจريت

๘๙-๙๐

มโนสุจريت

๙๙-๑๐๐

ล

โลหกุมภินรก

๓๓

ว

วจีกรรม

๙๐

วจีทวาร

๙๐

วจีหุจريت

๘๙-๙๐, ๙๘

วจีสุจريت

๙๙-๑๐๐

วิธีทำให้ร่ารวย

๔

วิบัติ ๔

๔๘-๔๙

วิปากสัทธา

๑๔๐

วิรติ

๑๑๒-๑๑๓

วุฑฒบุคคล

๑๑๕

เวยยาวัจจมัย

๑๑๕-๑๑๖

ศ

ศรัทธา ๔

๑๓๙-๑๔๒

ส

สมบัติ ๔

๔๘

สังขาร ๓

๑๓๑

สัมผัปปลาป

๘๙-๙๐, ๙๔

สัมมาทิฎฐิ ๑๐	๑๒๔-๑๒๕
ศีลมัย	๑๑๑-๑๑๒
สุคติ	๓๕, ๔๗

ห

หลักการแสดงธรรม	๑๒๒
เหตุปัจจัย ๔ อย่าง	๔๗-๔๘

อ

อปายนมัย	๑๑๔-๑๑๕
อปราปรเวทนียกรรม	๑๘, ๒๔, ๒๕
อกิริยทิฎฐิ	๙๕-๙๖, ๑๔๑
อภิขณา	๘๙, ๙๔
อทินนาทาน	๘๙, ๙๒
อนันตริยกรรม	๓๑-๓๒
อุปฆาตกรรม	๒๖, ๒๗, ๔๖
อุปธิ	๔๗
อุปธิวัติ	๔๙
อุปธิสมบัติ	๔๘
อุปปัชชเวทนียกรรม	๑๘, ๒๑
อุปปัตติภาพ	๑๓๑, ๑๓๒
อุปปีฬกรรม	๒๖, ๒๗, ๔๖
อุตุนิยาม	๑๓๖
อุปปัตถัมภกรรม	๒๖, ๔๖
อาจิณณกรรม (พหุลกรรม)	๓๑, ๓๘
อานิสงส์ของการฟังธรรม	๑๒๑

อารมณ์ ๓	๗๐
อาสันนกรรม	๓๑, ๓๓ ๓๕-๓๘
อาหุเนยัคคิ	๓๓
อโหสิกรรม	๑๘, ๒๑, ๒๒, ๒๓, ๒๔, ๒๕

ประวัติย่อผู้เขียน

พระธรรมวิสุทธิกวี

นามเดิม พิจิตร ถาวรสุวรรณ นามฉายา จิตวณฺโณ นามปากกา พ.สถิตวรรณ (เฉพาะในการเขียนหนังสือบางเล่ม)

เกิดเมื่อ วันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๙ ณ อ.สทิงพระ จ.สงขลา

บรรพชา เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๖ เมื่ออายุได้ ๑๗ ปี ณ วัดโสมนัสวิหาร เขตป้อมปราบฯ กรุงเทพฯ โดยมี สมเด็จพระวันรัต (จิบ จิตมุนเณร ป.ธ.๙) วัดโสมนัสวิหาร เป็นพระอุปัชฌาย์

อุปสมบท

เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๙ ณ วัดโสมนัสวิหาร โดยมี สมเด็จพระวันรัต เป็นพระอุปัชฌาย์เช่นกัน

วิทยฐานะ

- ๑.เปรียญธรรม ๙ ประโยค เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๗
- ๒.ศน.บ.(เกียรตินิยม) จากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย(มจร.)เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๙
- ๓.ประกาศนียบัตรชั้นสูง สธ.ด.(พระธรรมทูตรุ่นแรกของคณะสงฆ์)จากสำนักฝึกอบรมพระธรรมทูตไปต่างประเทศ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๑
๔. M.A. ทางวรรณคดีสันสกฤต และ อนุปริญาฎาภาษาฮินดี จากมหาวิทยาลัย B.H.U. ในอินเดีย เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๔
- ๕.ปริญญาดุขฎิบัณฑิตกิตติมศักดิ์ ศน.ด.(พุทธศาสตร์) จากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๕

ตำแหน่งหน้าที่

- ๑.เจ้าอาวาสวัดโสมนัสวิหาร ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๙ ถึงปัจจุบัน
- ๒.เจ้าคณะภาค ๑๖-๑๗-๑๘ (ธ) ในภาคใต้ทั้งหมด ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ถึงปัจจุบัน (โดยเป็นรองเจ้าคณะภาค เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๙-๒๕๓๙)
- ๓.เป็นอดีตรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการและกิจการต่างประเทศ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๙-๒๕๔๑

งานพิเศษ

- ๑.ได้เขียนหนังสือทางพระพุทธศาสนาออกมาแล้ว ๗๔ เรื่อง แต่ที่มอบให้มูลนิธิมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยจัดพิมพ์ออกมาเผยแพร่ขณะนี้ มี ๒๕ เรื่อง
- ๒.เป็นอาจารย์สอนกรรมฐานประจำวัดโสมนัสวิหาร และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เปิดสอนกรรมฐานทั้งแก่ภิกษุสามเณรและประชาชนทั่วไป ทั้งในและต่างประเทศ โดยมีประสบการณ์ในการสอนกรรมฐานมากกว่า ๒๕ ปี
- ๓.เป็นวิทยากรบรรยายวิชาการทางพระพุทธศาสนา ตามสถาบันและสถานที่ต่างๆ ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด
- ๔.มีประสบการณ์จากการเดินทางไปดูงานพระศาสนาในต่างประเทศมาแล้ว ประมาณ ๒๕ ประเทศ
- ๕.เป็นอาจารย์บรรยายวิชาการทางพระพุทธศาสนาในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ทั้งในชั้นปริญญาตรีและปริญญาโท

ปาโปปิ ปสฺสติ ภทฺรํ ยาว ปาปํ น ปจฺจติ
ยทา จ ปจฺจติ ปาปํ อถ ปาปานิ ปสฺสติ.
คนชั่วเห็นกรรมชั่วว่าดี ตลอดเวลาที่กรรมชั่ว
ยังไม่ให้ผล แต่เมื่อใด กรรมชั่วให้ผล เมื่อนั้น
เขาย่อมเห็นว่ากรรมชื่อนั้นชั่วจริง ๆ.

(พุทธ) (ขุ.ธ. ๒๕/๓๐/๑๙)

ภโฑรปิ ปสฺสติ ปาปํ ยาว ภทฺรํ น ปจฺจติ
ยทา จ ปจฺจติ ภทฺรํ อถ ภทฺรานิ ปสฺสติ.
แม้คนดีย่อมเห็นกรรมดีว่าไม่ดี ตลอดเวลาที่
กรรมดียังไม่ให้ผล แต่เมื่อใด กรรมดีให้ผล
เมื่อนั้น เขาย่อมเห็นว่ากรรมดีนั้นดีจริง ๆ.

(พุทธ) (ขุ.ธ. ๒๕/๓๑/๑๙)

